

B 322/hållbart

Käsittelijä Kestävä Pohjola -valiokunta

Kestävä Pohjola -valiokunnan mietintö, joka koskee
**ministerineuvoston ehdotusta
uudeksi ympäristö- ja ilmastoalan yhteistyöohjelmaksi**

Ehdotus

Kestävä Pohjola -valiokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se toteuttaa ministerineuvoston ehdotuksen uudeksi ympäristö- ja ilmastoalan yhteistyöohjelmaksi 2019–2024 Pohjoismaiden neuvoston näkemykset huomioon ottaen.

Taustaa

Pohjoismaiden hallitusten ilmasto- ja ympäristöyhteistyötä ohjaa MR-MK, Pohjoismaiden ympäristö- ja ilmastoasiain ministerineuvosto. Yhteistyön yleistavoitteena on säilyttää ja parantaa ympäristön laatua ja elämänlaatua Pohjolassa sekä vaikuttaa tätä tavoitetta tukeviin kansainvälisiin päätöksiin. Akureyrissa huhtikuussa 2018 pidetyssä valiokuntakokouksessa Sigurbjörg Sæmundsdóttir esitteli ympäristö- ja ilmastoalan yhteistyöohjelman hahmotelman, ja ministerineuvoston ehdotuksen alustava versio esiteltiin valiokunnan kesäkokouksessa Tromssassa kesäkuussa 2018.

Ympäristö- ja ilmastoalan yhteistyöohjelman 2019–2024 yhteenveto

Vuosiksi 2019–2024 laadittu ympäristö- ja ilmastoalan yhteistyöohjelma sisältää seuraaviin aiheisiin liittyviä strategisia tavoitteita: ilmasto, Agenda 2030, EU:n ympäristö- ja ilmastotyön edistäminen, luonnon monimuotoisuus, kiertotalous, kemikaalit, merten muovijäte, innovaatiot sekä sektorienvälisen yhteistyön synergia. Ohjelma jakautuu viiteen pääyhteistyöalueeseen, joihin sisältyy kaikkiaan 72 priorisointia:

- kiertotalous (15 priorisointia)
- ilmasto ja ilma (18 priorisointia)
- kemikaalit (14 priorisointia)
- luonnon monimuotoisuus (12 priorisointia)
- meri ja rannikot (13 priorisointia).

Työryhmille osoitetaan määrärahoja ministerineuvoston budjetista, ja niiden tulee laatia vuosittain työsuunnitelma ja raportoida edellisen vuoden tuloksista. Lisäksi on tarkoitus toteuttaa väliarviointi, jonka perusteella työtä voidaan järjestellä uudelleen.

Aiemmista ohjelmista saatujen kokemusten perusteella sihteeristö katsoo, ettei ole syytä pelätä, ettei kaikkia 72:ta priorisointia kyettäisi käsittelemään kuuden vuoden ohjelmakaudella.

Valiokunnan näkemykset

Kestävä Pohjola -valiokunta on tyytyväinen siihen, että yhteistyöohjelman tavoitteet ovat korkealla ja että siinä on tärkeitä osa-alueita, joilla Pohjoismaiden jo vahvaa asemaa voidaan entisestään vahvistaa. Valiokunta on Pohjoismaiden ministerineuvoston kanssa yhtä mieltä tarpeesta priorisoida kattavien kansainvälisten sopimusten toteuttamista ja kehittämistä, ja se haluaakin kiinnittää huomiota käynnissä olevaan YK:n biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen (biodiversiteettisopimuksen) toimeenpanoon. Valiokunta katsoo, että on erityisen tärkeää varmistaa nuorten osallistuminen prosessiin.

Valiokunnan mielestä on aiheellista korostaa kemikaalien parissa tehtävää työtä ja seurata useita Tine Sundtoftin raportissa esitettyjä suosituksia. Norjan entinen ilmast- ja ympäristöministeri Tine Sundtoft esitteli vuoden 2018 alussa analyysin Pohjoismaiden ympäristöpoliittisesta yhteistyöstä ja esitti siinä 12 konkreettista suositusta yhteistyön kehittämiseksi. Valiokunta ehdottaakin yhteistyöohjelmaan seuraavia lisäyksiä:

Kiertotalouteen liittyvä työ

- 1) Lisätään prioriteetilistaan ruokahävikki ja muotoillaan konkreettiset tavoitteet ruokahävikin vähentämiseksi Pohjoismaissa.
- 2) Painotetaan rakennustapojen elinkaarinäkökulmaa, keskitytään rakennusmateriaalien kierrätykseen parantamalla rakennusjätteen tilastointia sekä tarkastellaan sitä, miten ilmastokuormitusta voitaisiin vähentää energiatehokkaampien talojen ja paremman suunnittelun avulla ottaen huomioon alueelliset erot.
- 3) Korostetaan muovijätteen vähentämiseen tähtäävän työn maailmanlaajuisista näkökulmaa ja selvitetään, voitaisiinko muovia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen avulla vähentää muovijätteestä ja mikromuovista aiheutuvia vakavia globaaleja ongelmia ja millä tavoin.
- 4) Perustetaan pohjoismainen foorumi edistämään muovin myrkyttöä kiertotaloutta, kuten on ehdotettu raportissa *Pohjoismaat vihreässä murroksessa – enemmän kuin naapureita. Strategisia suosituksia Pohjoismaiden vuoteen 2030 tähtäävään ympäristö- ja ilmastoyhteistyöhön.*

Painopistealue ilmasto ja ilma

- 5) Korostetaan maatalous-, liikenne- ja energiasektorin kanssa tehtävää monialaista työtä ja kutsutaan näiden sektoreiden edustajia mukaan keskeisiin työryhmiin.
- 6) Pyritään saamaan aikaan tiukennuksia säännöksiin, jotka koskevat raskaan polttoöljyn käyttöä meriliikenteessä sekä kansallisesti että Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä IMO:ssa.
- 7) Edistetään Helsingissä sijaitsevien kolmen pohjoismaisen rahoituslaitoksen (NIB, NEFCO ja NDF) keskinäistä yhteistyötä ja pyritään kehittämään Vihreä

pohjoismainen pankki, joka voi vauhdittaa siirtymistä vihreään talouteen niin Pohjoismaissa kuin kansainvälisestikin, etenkin kehitysmaissa, joissa ohjenuorana voidaan käyttää Pohjoismaiden kehitysrahaston (NDF) kokemuksia (vrt. *Pohjoismaat vihreässä murroksessa* -raportin suositus 9).

Painopistealue kemikaalit

- 8) Koordinoidaan ja tehostetaan toimia vaarallisten kemikaalien korvaamiseksi (vrt. *Pohjoismaat vihreässä murroksessa* -raportin suositus 4).
- 9) Koordinoidaan Pohjoismaiden toimia EU:n kemikaalilainsäädännön REACHin vahvistamiseksi ja tehostamiseksi.
- 10) Vahvistetaan pohjoismaista Joutsen-ympäristömerkkiä myrkyttömän arjen edistämisen välineenä.

Painopistealue luonnon monimuotoisuus

- 11) Toteutetaan yhteispohjoismainen arviointi, jossa selvitetään, millaisia mahdollisuuksia ja rajoituksia liittyy biomassan käyttöön energianlähteenä.
- 12) Selvitetään, olisiko mahdollista kehittää norjalaista kestävien matkailukohdeiden sertifiointijärjestelmää siten, että se kattaisi kaikki Pohjoismaat.

Painopistealue meri ja rannikot

- 13) Sisällytetään toimintaohjelmaan Agenda 2030:n tavoite merialueiden suojelusta.
- 14) Pyritään saamaan aikaan yhteinen alusten ympäristöluokitusjärjestelmä, jota Pohjoismaiden satamaviranomaiset voivat käyttää ympäristöperusteisen satamamaksun pohjana.

Ohjelman täytäntöönpano

- 15) Sisällytetään toimintaohjelmaan yhteistyö maa- ja metsätalous-, kalastus-, vesiviljely- ja elintarvikeasiain ministerineuvoston (MR-FJLS) kanssa.
- 16) Julkistetaan vuosittain työryhmien työsuunnitelmat, budjetit ja vuosikertomukset.
- 17) Kehitetään yhteistyön organisointia ja pyritään siihen, että yhteistyö voisi tulevaisuudessa johtaa nykyistä konkreettisempaan pohjoismaiseen toimintaan (vrt. *Pohjoismaat vihreässä murroksessa* -raportin suositus 12).

Kööpenhaminassa 16. lokakuuta 2018

Angelika Bengtsson (SD)

Ingalill Olsen (A)

Jan-Erik Messmann (DF)

Kari Kulmala (sin.)

Karin Gaardsted (S)

Laura Tåunåjik (S)

Villum Christensen (LA)